

نقض حریم خصوصی در فضای سایبری

اکرم رجبی

سرشناسه : رجبی، اکرم ۱۳۶۳ -
 عنوان و نام پدیدآور : نقض حریم خصوصی در فضای سایبری / اکرم رجبی
 مشخصات نشر : تهران: آرمان رشد، ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری : ۱۲۰ ص
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۳۱۰-۱۴-۶
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 موضوع : جرایم کامپیوتری- حریم شخصی قوانین و مقررات
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۳، ۹ الف / ۵۶۴ K
 رده بندی دیویی : ۳۴۳ / ۰۹۹۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۳۶۴۵۱

آرمان رشد

نام کتاب: نقض حریم خصوصی در فضای سایبری

نام مؤلف: اکرم رجبی

نظارت و اجرا: امیر نوید

طراح جلد: طاهیا مسیحا راد

سال نشر: ۱۳۹۱

چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۳۱۰-۱۴-۶

آدرس: تهران خ انقلاب بین خ ابوریحان و خ دانشگاه، پلاک ۱۱۸۲، ط ۱۰، واحد ۳۸

تلفن: ۶۶۴۸۶۰۱۳

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول: مفاهیم شناسی
۱۱	 مبحث اول: مفاهیم فنی
۱۱	 ۱- سیستم رایانه‌ای (Computer System)
۱۱	 ۲- سیستم مخابراتی (System Communication)
۱۲	 ۳- داده رایانه‌ای (Computer Data)
۱۲	 ۴- داده محتوا (Data Content)
۱۲	 ۵- داده حاصل از تبادل داده محتوا (traffic data)
۱۲	 ۶- اطلاعات (information)
۱۳	 ۷- اطلاعات مشترک (Subscriber information)
۱۳	 ۸- ارائه کننده خدمات (Service Provider)
۱۳	 ۹- بحران‌سازهای سایبری
۱۴	 مبحث دوم: مفاهیم حقوقی
۱۴	 گفتار اول: هتک حیثیت
۱۴	 بند اول: تعریف هتک حیثیت و حرمت
۱۸	 بند دوم: تفکیک میان اظهار واقعیت و اظهار نظر
۱۹	 بند سوم: هتک حرمت و مسئولیت رساها
۲۱	 گفتار دوم: حریم خصوصی
۲۱	 بند اول: تعریف حریم خصوصی
۲۳	 بند دوم: جنبه‌های مختلف حریم خصوصی
۲۵	 الف - منازل و اماکن:
۲۶	 ب- جسمانی
۲۸	 ج- حریم خصوصی ارتباطات
۲۹	 د- حریم خصوصی اطلاعات
۳۳	 گفتار سوم: محیط سایبر
۳۳	 بند اول: تعریف محیط سایبر
۳۵	 بند دوم: ویژگی‌های محیط سایبر
۳۶	 گفتار چهارم: حریم خصوصی در محیط سایبر
۳۶	 بند اول: تعریف حریم خصوصی در محیط سایبر
۴۰	 بند دوم: طبقه‌بندی دست‌یابی به اطلاعات شخصی در محیط سایبر
۴۲	 بند سوم: چالش‌های حریم خصوصی در فضای سایبر

فصل دوم: ۴۹.....

مبحث اول: اسناد و مقررات بین المللی ۵۱.....

۱) اعلامیه جهانی حقوق بشر (دهم دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی ملل متحد) ۵۲.....

۲) اعلامیه اسلامی حقوق بشر (دولتهای عضو کنفرانس اسلامی) ۵۲.....

۳) میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۹۶۶ ۵۳.....

۴) کنوانسیون بین المللی منع کلیه اشکال تبعیض نژادی ۱۹۶۶ ۵۳.....

۵) کنوانسیون اروپایی حقوق بشر ۵۳.....

۶) کنوانسیون جرایم سایبر (بوداپست ۲۰۰۱) ۵۵.....

مبحث سوم: قوانین و مقررات داخلی ۵۶.....

گفتار اول: قوانین عام ۵۷.....

بند اول: قانون اساسی ۵۷.....

بند دوم: قوانین عادی سنتی ۵۹.....

گفتار دوم: مقررات خاص ۶۲.....

بند اول: مقررات و ضوابط شبکه اطلاع رسانی ۶۳.....

بند دوم: قانون برنامه ی چهارم توسعه ۶۵.....

بند سوم: قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ۶۵.....

بند چهارم: قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، (مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۴) ۶۶.....

بند پنجم: قانون تجارت الکترونیکی ایران (مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۲۴) ۶۷.....

بند ششم: قانون نحوه ی مجازات اسخالی که (۱۳۸۲/۱۰/۱۶) : ۷۲.....

بند هفتم: قانون جرایم رایانه ای (۱۳۸۸/۲/۵) ۷۶.....

فصل سوم: ۷۹.....

مبحث اول: دسترسی غیر مجاز ۸۱.....

الف- رکن مادی: ۸۳.....

ب- رکن معنوی: ۸۴.....

مبحث دوم: شنود غیر مجاز ۸۷.....

۱- عنصر مادی: ۹۰.....

۲- عنصر معنوی: ۹۲.....

شنود مجاز در قانون جرایم رایانه ای: ۹۳.....

مبحث سوم: تحریف نگاری شخصیت ۹۶.....

۱- رکن مادی: ۹۷.....

مبحث چهارم: انتشار یا در دسترس قرار دادن اسرار خصوصی ۹۹.....

مبحث پنجم: نشر اکاذیب ۱۰۸.....

۱- رکن مادی: ۱۰۹.....

۲- رکن معنوی: ۱۱۰.....

فهرست منابع ۱۱۵.....

منابع فارسی: ۱۱۵.....

منابع غیر فارسی: ۱۱۹.....

مقدمه

گیرم که آب رفته به جوی آید با بروی رفته چه باید کرد؟

حریم خصوصی قلمروئی برای حق خلوت انسان‌ها است و مصونیت اشخاص از هرگونه تعرض به این حق از جمله مهمترین حقوق اساسی و شهروندی است. توسعه فن آوری‌های نوین و پیدایش فضای سایبر، دسترسی به اطلاعات را تسهیل و تحول بزرگی در ماهیت و قلمرو حریم خصوصی پدید آورده است. بر این اساس انواع حریم خصوصی با اطلاعات شخصی مرتبط است و در این میان آن دسته از اطلاعاتی که مربوط به حیثیت و حرمت شخص می‌شود، از اهمیت بیشتری برخوردار است. آنچه در ایران در حال رخ دادن است، این است که جامعه‌ی اطلاعاتی در حال تشکیل در ایران، جامعه‌ی اطلاعاتی آرمانی و ایده‌آل نیست و اینگونه به نظر می‌رسد که در حال‌و‌اراد شدن به‌جامعه‌ی اطلاعاتی از پیراهه هستیم و بیشترین آسیب‌ها هم، از بعد اطلاعاتی و جرایم حیثیتی تحمل کرده و خواهیم کرد. محتوای اکثر قریب به اتفاق سایت‌های اینترنتی در حال‌حاضر دروغ، تهمت، هتک حرمت حریم شخصی افراد و نمایش خصوصی‌ترین جنبه‌های زندگی افراد از طریق فیلم و عکس و...، هتک حرمت افراد به منظور بهره‌برداری‌های سیاسی و بعضاً سنجش عکس‌العمل‌ها در قبال رویدادها و در واقع، نوعی افکارسنجی به نفع سیاست است. گذشته از اینکه ورود به حریم خصوصی افراد از طریق انتشار تصاویر خصوصی و تصویربرداری بدون اطلاع از آنها یا استراق سمع چه تبعاتی می‌تواند برای شهروندان داشته باشد، ناامنی شدیدی را گسترش می‌دهد که نتیجه‌ای جز آسیب‌های جبران‌ناپذیر اجتماعی ندارد. زدودن این زنگار سیاه که

از تبادل محتویات غیرقانونی بر چهره صنعت فناوری اطلاعات نشسته است به دو طریق میسر است: نخست شناسایی ماهیت فضای سایبر و صنعت فناوری اطلاعات و اشراف بر بستری که محتویات غیرقانونی در آن جریان دارند و دوم اتخاذ تدابیر پیشگیرانه و سرکوبگر متناسب با فضای مجازی اینترنت و رایانه. بنابراین به نظر می‌رسد که باید هنگام مواجهه با جرایم در فضای سایبر و یا متکی بر فناوری‌های مدرن، فارغ از تعاریف سنتی و کلاسیک، ماهیت آنها بررسی و یا بازخوانی شود و سپس بر اساس معیارهای علمی از جمله میزان لطمه‌ای که به قربانی جرم وارد گردیده و نیز ارزش‌های مورد حمایت و همچنین ملاک‌های واقعی مانند گستره‌ی اثرگذاری و دامنه‌ی جرم و با در نظر گرفتن رابطه علیت و تناسب مورد توجه در حقوق جزایی به تعریف فعل مجرمانه و سپس تعیین مجازات آن بپردازیم. در این راستا باید توجه داشت که گرچه مسئله حریم خصوصی، یک مفهوم بسیار مبهم و شکننده است و مشکلاتی جدی در تعریف ذات و قلمرو خود دارد، با این همه لازم است برای ارتقای سطح امنیت و حفظ حریم خصوصی افراد اقداماتی چون راهکارهای قانونی، خود مقررات‌گذاری، مقررات‌گذاری‌های مشترک، آموزش کافی کاربران رایانه‌ای، متصدیان و مدیران IT، تأمین منابع مالی برای طرح‌های پژوهشی مربوط به فنون جدید رمزگذاری و ناشناختگی صورت گیرد. اما در این میان تشویق شهروندان به مشارکت فعالانه در فرایند تصمیم‌گیری چه در مرزهای ملی و چه بین‌المللی می‌تواند در حفاظت از این حریم کارسازتر باشد. همچنین باید در نظر داشت که اساساً دولت‌ها یکی از تهدیدکنندگان جدی حریم خصوصی به ویژه در زمینه‌ی اطلاعات هستند. به همین جهت ضروری است جنبه‌های این امر مورد توجه جدی مراجع قانون‌گذاری قرار بگیرد. از سوی دیگر هنگام نقض حریم خصوصی اشخاص توسط دولت، توجیهاتی از قبیل مصالح عمومی و منافع عامه مطرح می‌گردد. لازم است با تبیین معیارهایی برای "مصلحت"، شفاف‌سازی حد ورود دست‌اندرکاران حکومت به حریم خصوصی و عقیدتی افراد صورت پذیرد و موارد و مصادیق آن در قانون بیان گردد و حمایت‌های کیفری در اینگونه موارد به گونه‌ای طراحی گردد که مراجع قضایی نتوانند مصلحت را به عنوان امری مبهم، به صورت پیش‌فرض و مبنایی برای نقض حریم خصوصی بپذیرند و جدیت لازم در اعمال مجازات را نادیده بگیرند.